

ВПЛИВ ШВИДКОСТІ СЕНСОМОТОРНИХ РЕАКЦІЙ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

В статті розглядаються питання вивчення ролі швидкості сенсомоторних реакцій у забезпечення результативності засвоєння техніко-тактичних дій юних футболістів.

Ключові слова: швидкість реакції, техніко-тактичні дії, футболісти.

The article considers the study of the role of the speed of sensorimotor reactions in ensuring the effectiveness of mastering the technical and tactical actions of young players.

Key words: reaction speed, technical and tactical actions, football players.

Вступ. Футбол є одним з тих видів спорту, що вимагає координованого прояву всіх рухових якостей у постійно змінних ситуаціях, і при цьому число рухових локомоцій у футболістів досить велике. І включає в себе складні структури та їх творчі комбінації із виключно значною варіативністю. І цим пояснюється важливість та необхідність розвитку координаційних здібностей як одного з найбільш важливих аспектів фізичної підготовки футболістів.

Успіх здійснення та вдосконалення різних сторін навчально-тренувального процесу з юними спортсменами, як відомо, не можливий достатнього врахування психофізіологічних особливостей розвитку моторики, як частини цілісного сприйняття та розуміння рухової діяльності.

Майстерність високого рівня у футболістів є результатом достатнього розвитку їх техніко-тактичної підготовленості, не виключено, що і з врахуванням різних сторін фізичної підготовленості, також як показник рівня майстерності можна використовувати й швидкісні характеристики, які дуже добре можуть проявлятися у під час гри як прояв тактичного мислення футболістів.

Слід відмітити, що досягнення високих спортивних результатів у футболі залежить багато в чому і від розвитку координаційних здібностей та їх часових характеристик людини, зокрема швидкості сенсомоторному реагуванню, яка, на думку ряду вчених, може слугувати показником визначення спортивної обдарованості юних футболістів.

Мета роботи: виявити у якій із груп футболістів в залежності від рівня швидкості реагування більш висока динаміка у показниках оволодіння ними техніко-тактичними діями за період навчально-тренувальних занять.

Для вивчення ролі швидкості реагування в успішності оволодіння техніко-тактичними діями нами було проведено дослідження сенсомоторного реагування та рівня техніко-тактичної підготовленості юних футболістів двох вікових груп 10-11 та 12-13 років, які займалися на базі ДЮСШ м.Олешки. Дослідження проводили двічі, що передбачало визначення швидкості реагування футболістів (просту зорово-моторну реакцію, реакції вибору, реакції на рухомий об'єкт та швидкість переробки зорової інформації), а також рівень техніко-тактичної підготовленості, як вихідні дані, а також повторне дослідження рівня техніко-тактичної підготовленості юних футболістів обох вікових груп в залежності від рівня їх від рівня швидкості реагування за даними реакції вибору двох із трьох подразників, що більш складною реакцією, яка вимагає більш диференційованої відповіді на подразники. Швидкість реагування визначали за допомогою комп'ютерної системи із використанням широковідомих методик професора М.Макаренка.

Вцілому можемо відмітити, що відносно кращими показниками успішності оволодіння різними технічно-тактичним діям характеризувалися ті юні футболісти, яким був властивий високим чи середній рівень швидкості реагування. Наприклад під час першого та другого етапів обстеження футболісти 10-11 років, яким був властивий високий рівень швидкості реагування характеризувалися відносно вищими показниками виконання завдання «Удар по м'ячу на точність». Подібне можна відмітити і якщо аналізувати результат виконання завдання «Біг на 30 м з веденням м'яча» футболістами 10-11 років в залежності від їх швидкості реагування.

Для оцінки техніко-тактичної підготовленості футболістів ми також пропонували виконати завдання «Точність передач м'яча на середню відстань після обведення 3-х стійок», результат якого також підтвердив нашу тезу, що від рівня швидкості реагування залежить і успішність оволодіння техніко-тактичними діями юними футболістами. І підтверджується це як за показником приросту якісної характеристики виконання цієї вправи, а саме кількістю набраних балів за виконання цього завдання, а також і за часом виконання цього завдання. Тобто від рівня швидкості реагування залежить і якісна характеристика техніко-тактичної підготовленості футболістів, так і кількісна.

Слід відмітити, що найгірші результати виконання завдання «Точності передач м'яча на середню відстань після обведення 3-х стійок» ми спостерігали у групі 10-11-річних футболістів. Подібна тенденція спостерігається при аналізі отриманих показників виконання завдання «Точність передач м'яча на велику відстань після обведення 3-х стійок». Зокрема, в групі 10-11 річних футболістів з високим рівнем швидкості реагування відмічається приріст показника на другому етапі становив 33,3% за кількістю набраних балів та на 9,6% за швидкістю виконання завдання. Слід також відмітити, що у групі юних футболістів з середнім рівнем швидкості реагування під час першого етапу обстеження досить високий результат виконання цієї вправи.

Подібні тенденції спостерігаються і при аналізі залежності успішності оволодіння техніко-тактичними діями від показників швидкості реагування спостерігали у футболістів 12-13 років.

Під час першого та другого етапів дослідження ми відмічаємо відносно вищі показники оволодіння техніко-тактичними діями футболістами цього віку, яким властивий високий та середній рівень швидкості реагування. Зокрема, показник виконання техніко-тактичної дії «Удар по м'ячу на точність» на обох етапах обстеження під час першого та другого етапах відносно кращим виявився у футболістів з середнім рівнем швидкості реагування, тоді як найгіршими показниками виконання цього завдання характеризувалися футболісти, яким властива низька швидкість реагування.

Результати виконання технічної дії «Біг на 30 м з веденням м'яча» дозволяють стверджувати, що під час першого та другого етапів обстеження спостерігаються відносно кращі показники футболістів 12-13 років з високим рівнем швидкості реагування, і відносно гірші показники ми відмічали у футболістів з середнім та низьким рівнем швидкості реагування.

Показник виконання техніко-тактичної дії «Точність передач м'яча на середню відстань після обведення 3-х стійок» ми оцінювали за правильністю виконання з отриманням більшої кількості балів, а також за показником часу, за який обстежуваний здійснив обведення стійок і на здійснення удару по м'ячу. Футболісти 12-13 років з високим рівнем швидкості реагування мали кращі середні показники на обох етапах обстеження. Хоча найвищі показники приросту ми спостерігали у групі футболістів 12-13 років з середнім рівнем швидкості реагування, який становив 17,2%. Відносно гірші результати виконання цієї техніко-тактичної дії ми спостерігали у футболістів 12-13 років з низьким рівнем швидкості реагування.

Відносно результатів оволодіння техніко-тактичною дією «Точність передач м'яча на велику відстань після обведення 3-х стійок» у групі футболістів 12-13 років з високим

рівнем швидкості реагування ми спостерігаємо найкращий результат приросту показників за кількістю балів на 13,2% та за часом виконання завдання – 4,4%.

Висновки. У футболістів обох вікових груп, яким властивий високий і середній рівень швидкості реагування, у більшості випадків виконань завдань з оцінки техніко-тактичної підготовленості спостерігалися відносно кращі показники виконання цих завдань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голяка С.К., Степанюк С.І., Городинська І.В. Функціональна рухливість нервових процесів та властивості особистості у спортсменів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічних проблем фізичного виховання і спорту*: [наук. монографія / ред.. проф. С.Єрмаков]. Харків, 2008. №5. С.27-31.

<https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08gskpps.pdf>

2. Соломонко В.В., Лисенчук Г.А., Соломонко О.В. Футбол. Підручник для студентів вищих учбових закладів фізичного виховання і спорту. К.: Олімпійська література, 1997. 288 с.

3. Makarenko MV, Holiaka SK. [Individual-typological qualities of the higher nervous activity and sensomotor reactions in students with different level of sport qualifications]. *Fiziol Zh.* 2005;51(4):70-4. Ukrainian. PMID: 16201154.

Рекомендує до друку науковий керівник професор Пітин М.П.